

Тому підтримуємо думку Ковальнової Т.О., що покращення обліку процесу постачання підприємствам варто запровадити спеціалізоване програмне забезпечення, що дозволить ефективніше контролювати рух матеріальних цінностей. Також доцільно впровадити систему моніторингу запасів, використовуючи такі методи, як JIT (Just-in-Time) та ABC-аналіз, які сприяють оптимізації рівня запасів і зменшенню непотрібних витрат. Важливим фактором є налагодження постійної комунікації з постачальниками та регулярна оцінка їхньої діяльності за критеріями якості, вартості та надійності доставки. Крім того, розгляд укладення довгострокових договорів із перевіреними партнерами допоможе забезпечити стабільність постачання. Регулярний аналіз ефективності системи постачання дозволить виявляти слабкі місця та знаходити шляхи їх усунення, а також забезпечить своєчасний аудит і контроль для запобігання можливим помилкам та недолікам [3].

Отже, облік процесу постачання матеріальних цінностей є запорукою стабільної роботи підприємства. Впровадження автоматизованих систем, удосконалення методів контролю та стандартизація облікових процедур сприятимуть зменшенню ризиків фінансових втрат, забезпеченню раціонального використання ресурсів та підвищенню конкурентоспроможності підприємств.

Список використаних джерел

1. Сирцева С.В. Облік процесу постачання матеріальних цінностей. *Розвиток українського села – основа аграрної реформи в Україні* : Матеріали Причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу (м. Миколаїв, 26-28 квітня 2017 р.). Миколаїв: МНАУ, 2017. С.14-15.
2. Зарудна Н.Я. Деякі аспекти організації обліку процесу постачання. *Молода наука України. Перспективи та пріоритети розвитку* : Матеріали XI Всеукр. наук.-практ. заочної конф.(м. Одеса, 25–27 липня 2012 р.). Одеса : Всеукр. громадське об'єднання «Нова освіта», 2012. С. 47-51.
3. Ковальова Т.В. (2023). Процес постачання в системі управління підприємством: обліковий аспект. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (10). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-09-02>.

Abstract: The work considers the features of accounting for the process of supplying material assets at the enterprise. The main stages of accounting, documentation and implementation of automated systems to improve the efficiency of managing material flows are investigated. The main problems facing the enterprises in the supply process are identified, as well as the directions of their improvement are proposed.

Key words: accounting, supply process, tangible assets, control system.

Науковий керівник:

Сирцева С.В.

канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет

УДК: 657.422.1:657.471

**Особливості обліку розрахунків за відшкодуванням завданих збитків,
виявлених під час інвентаризації**

Крижова Вікторія,

здобувачка вищої освіти спеціальності 071 Облік та оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Войчук Марія,

здобувачка вищої освіти спеціальності 071 Облік та оподаткування

Уманський національний університет, м. Умань, Україна

Анотація: у дослідженні представлено особливості обліку розрахунків за відшкодуванням завданих збитків у результаті нестач, псування та крадіжок цінностей, виявлених під час інвентаризації на підприємстві.

Ключові слова: активи, облік, інвентаризація, відшкодування завданих збитків, відповідальність.

Як метод бухгалтерського обліку та контролю інвентаризація на підприємстві проводиться для спостереження за наявністю та станом майна. Вона дозволяє контролювати дотримання правил і умов зберігання матеріальних цінностей, правильність ведення складського обліку, обліку утримання та використання необоротних активів, а також запобігати випадкам шахрайства на підприємстві, зокрема розкраденню майна. Після закінчення інвентаризації активів підприємства інвентаризаційна комісія складає протокол, у якому відображаються суми та причини нестач, втрат, надлишків і наводяться рекомендації щодо списання нестач у межах норм природних втрат, зарахування внаслідок пересортиці, а також стягнення нестач із винних осіб.

Нестачі активів, виявлені при проведенні інвентаризації, можуть бути викликані: помилкою в обліку; природними причинами – стосуються тільки запасів; крадіжками, псуванням, руйнуванням активів.

Суми фактичних нестач за загальним правилом бухгалтерського обліку списуються на витрати підприємства, зокрема:

- нестача грошових коштів – розмір шкоди дорівнює розміру фактичної суми таких витрат;
- нестача необоротних активів – відповідно до норм НП(С)БО 7 «Основні засоби» «розмір шкоди розраховують виходячи з балансової вартості (собівартості) об'єкта за вирахуванням зносу» [1];
- нестача запасів – відповідно до норм НП(С)БО 9 «Запаси» «розмір шкоди дорівнює їх собівартості» [2].

Якщо нестача активів сталася внаслідок форс-мажорних обставин, інвентаризаційна комісія зобов'язана отримати пояснювальну записку від матеріально відповідальної особи, яка допустила таку нестачу. У разі можливості також необхідно встановити винну особу, яка має відшкодувати заподіяну шкоду.

Після встановлення винних у нестачі осіб роботодавця повинен стягнути з них суму завданої підприємству шкоди. Для цього необхідно дотримуватися правил, передбачених Кодексом законів про працю України [3].

Відповідно до норм «Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей», затвердженого постановою КМУ від 22.01.1996 р. «у разі розкрадання, нестачі, умисного знищення (псування) матеріальних цінностей розмір заподіяної шкоди визначають за цінами, що діють на день відшкодування шкоди» [4].

Розмір відшкодування збитків залежить від виду матеріальної відповідальності: обмежена, повна та колективна. Працівник може бути притягнутий до матеріальної відповідальності лише за умов одночасного дотримання таких критеріїв: наявності порушення ним трудових обов'язків, завдання підприємству прямої та реально підтвердженої шкоди, встановлення причинного зв'язку між порушенням і завданими збитками, а також доведенням вини працівника в заподіянні шкоди.

За результатами інвентаризації з метою встановлення винних осіб і розміру завданої шкоди на підприємстві необхідно провести службове розслідування. Для цього директор підприємства видає наказ, яким надає повноваження комісії на проведення розслідування. Комісія має встановити: винну особу в нестачі матеріальних цінностей та визначити розмір заподіяної шкоди.

На підприємстві можуть застосовувати два варіанти стягнення матеріальної шкоди із працівника:

1. Стягнення суми шкоди на підставі наказу керівника підприємства. Керівник підприємства видає наказ про утримання суми шкоди із заробітної плати винного працівника.

2. Працівник добровільно відшкодовує суму завданого збитку (пише заяву щодо добровільного бажання відшкодувати шкоду шляхом унесення грошей до каси підприємства або шляхом передачі аналогічного майна). Дана заява є підставою видання відповідного наказу по підприємству.

Так, порядок відображення операцій із зіпсованим запасами залежить від причин псування:

- якщо винну особу не встановлено, то в обліку балансова вартість зіпсованих запасів підлягає списанню на витрати діяльності з одночасним нарахуванням податкових зобов'язань із ПДВ на суму товарів (робіт, послуг), які було раніше включено до їх собівартості;

- якщо винну особу встановлено, то розмір збитків визначається шляхом проведення незалежної оцінки, яку здійснює професійний оцінювач, а це додаткові фінансові витрати;

- у разі втрати запасів (повністю або частково) через форс-мажор на підприємстві слід подбати про наявність (крім бухгалтерських документів) документів, які підтверджують виникнення непередбачуваних обставин – актів установлення надзвичайних подій МНС, які засвідчуватимуть пожежу, стихійне лихо, техногенну аварію та ін.

Отже, облік розрахунків за відшкодуванням завданих збитків, виявлених під час інвентаризації, є важливою складовою обліково-контрольної системи на підприємстві. Саме інвентаризація дозволяє встановити фактичний стан активів, виявити нестачі, надлишки, зіпсовані або втрачені матеріальні цінності та встановити винних осіб.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27 квітня 2000 р. №92 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.
2. Про затвердження Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20 жовтня 1999 р. №246 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>.
3. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
4. Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. №116 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF#Text>.

***Abstract:** The study presents the features of accounting for compensation for damages as a result of shortages, damage and theft of values revealed during the inventory at the enterprise.*

***Key words:** assets, accounting, inventory, compensation for damages, liability.*

Науковий керівник:

Сирцева С.В.

*канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*

УДК 657:502/504:338.2

Особливості обліку екологічної діяльності суб'єктів господарювання

Фисенко Наталія,

здобувачка вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний університет